

Voorstel CHI

(college van hoofdingelanden)

Registratienummer
25.1189984

Commissie Bestuur, Middelen & Waterketen
18 februari 2026

Datum behandeling D&H
27 januari 2026

Commissie Water & Infrastructuur

Portefeuillehouder
S.R.F. Ruiter

Datum vergadering CHI
4 maart 2026

Agendapunt

Onderwerp
Legesverordening HHNK 2026

Voorstel

De legesverordening HHNK 2026 vast te stellen.

Kern van de zaak

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) mag op grond van artikel 115 van de Waterschapswet en artikel 13.1a, eerste lid van de Omgevingswet rechten (leges) heffen voor onder andere het genot van door HHNK verstrekte diensten en het in behandeling nemen van aanvragen voor vergunningen of ontheffingen. Al sinds het ontstaan van HHNK in 2003 worden dergelijke leges in rekening gebracht bij burgers, bedrijven en instellingen. De regels voor het heffen en innen van de leges en welke tarieven daarvoor in rekening worden gebracht, zijn opgenomen in een legesverordening. De legesverordening is in 2023 voor het laatst geactualiseerd.

In 2021 heeft het algemeen bestuur verzocht een onderzoek uit te voeren naar de kostendekkendheid van de legestarieven. Dit onderzoek is uitgesteld om eerst inzicht te krijgen in de ervaringen na de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de nieuwe Waterschapsverordening. Doordat de inwerkingtreding van de Omgevingswet werd uitgesteld, is ook het onderzoek naar de kostendekkendheid verschoven in tijd. Na 1,5 jaar onder de Omgevingswet gewerkt te hebben is een onderzoek uitgevoerd naar de kostendekkendheid van de tarieven.

In de vergadering van de commissie Bestuur, Middelen en Waterketen van 1 oktober 2025 is een memo over de legesverordening met verschillende opties besproken. De overheersende mening was dat stapsgewijs de legestarieven moeten worden verhoogd naar een hogere kostendekkendheid, waarbij de kosten meer worden neergelegd bij degene die deze veroorzaakt (de aanvrager). Naar aanleiding van de opmerkingen in die vergadering is de legesverordening aangepast.

De belangrijkste wijzigingen zijn:

1. Een andere opbouw van de tarieventabel met tarieven op basis van tijdsbesteding en de mogelijkheid van een aanvullend tarief op basis van inspanning.
2. Een kostendekkendheid van de tarieven van 60% (tussentap).
3. Overige inhoudelijke aanpassingen

1. De opbouw van de tarieventabel

Er is voor gekozen om de tarieventabel in de legesverordening aan te passen. In de tarieventabel staan alle activiteiten waarvoor op grond van de Waterschapsverordening een vergunning benodigd is. Bij elke activiteit staat een tarief dat afhankelijk is van de tijdsbesteding die met de behandeling van de aanvraag is gemoeid. Een aanvullend tarief kan van toepassing zijn in het geval extra

Datum
27 januari 2026

werkzaamheden nodig zijn. Op deze manier is de inspanning die de behandeling van een aanvraag vraagt, meer dan bij de vorige verordening, bepalend voor de hoogte van het te betalen legesbedrag. De kosten worden meer neergelegd bij degene die die kosten veroorzaakt.

2. De kostendekkendheid van de tarieven

Bij HHNK is sinds 2010 uitgegaan van een kostendekkendheid van de leges tarieven van ongeveer 30%. Vanuit het algemeen bestuur is de wens gekomen om te streven naar een hogere kostendekkendheid om de kosten meer naar te leggen bij degene ten behoeve van wie ze worden gemaakt (de kostenveroorzaker/vervuiler betaalt).

De kostendekkendheid mag niet uitkomen boven de 100% anders bestaat het risico dat de verordening onverbindend wordt verklaard. Juridisch is het veiliger om een kostendekkendheid te hanteren die niet boven de 80% uitkomt. Het gaat immers om schattingen vooraf, waarbij altijd sprake is van een bepaalde onzekerheid over de daadwerkelijke kosten en opbrengsten van leges. Daarnaast kan er discussie ontstaan welke kosten wel en niet in de berekening van de kostendekkendheid mogen worden meegenomen.

Er is voor gekozen om de kostendekkendheid in twee stappen te verhogen om aanvragers niet ineens te confronteren met een forse verhoging van de tarieven en om het juridische risico op een onredelijke en willekeurige tariefsverhoging te verkleinen. In eerste instantie wordt de kostendekkendheid verhoogd naar 60%. In 2027 zal een aanpassing van de legesverordening worden voorbereid waarbij de kostendekkendheid in 2028 wordt verhoogd naar 80%.

3. Overige inhoudelijke aanpassingen

Naast een nieuwe tarieventabel en de verhoging van de kostendekkendheid zijn ten opzichte van de legesverordening HHNK 2023 nog de volgende wijzigingen doorgevoerd:

- Het minimum aanslagbedrag van € 5,00 is uit de verordening gehaald. Dergelijke lage legesaanslagen blijken al jaren niet meer te worden opgelegd. Het stellen van een ondergrens is daarom niet meer nodig.
- De huidige legesverordening bevat een hardheidsclausule op grond waarvan in specifieke gevallen kan worden besloten om geen leges op te leggen wanneer dit onredelijk zou zijn. Deze bepaling is overbodig omdat in artikel 63 van de Algemene wet inzake rijksbelastingen al een hardheidsclausule is opgenomen op grond waarvan het dagelijks bestuur zo'n beslissing kan nemen. Het betreffende artikel is daarom uit de verordening gehaald.
- Diverse tarieven die betrekking hebben op het kopiëren en verstrekken van papieren (vergader)stukken, verordeningen, tekeningen en andere documenten zijn verwijderd of samengevoegd omdat in de huidige digitale samenleving hier (bijna) geen gebruik meer van wordt gemaakt.
- In de tarieventabel zijn tarieven toegevoegd voor het intrekken van aanvragen, het buiten behandeling laten van aanvragen en voor een verzoek tot naamswijziging van een vergunning. Hier waren nog geen tarieven voor terwijl deze werkzaamheden wel kosten veroorzaken.
- In de tarieventabel stond een specifiek tarief opgenomen voor het verstrekken van een uittreksel uit het kiesregister. De gemeente is tegenwoordig de instantie die de kiesgerechtigden registreert. Uittreksels moeten daar worden opgevraagd. In de praktijk worden deze niet bij ons opgevraagd. Dit tarief is daarom geschrapt.
- Ook is een verhoging van het tarief toegevoegd ingeval een vergunning achteraf wordt aangevraagd ter legalisering van een al uitgevoerd werk. Voor het achteraf beoordelen van een aanvraag is doorgaans meer tijd nodig dan vooraf.

De beoogde inwerkingtreding van de nieuwe legesverordening is 1 april 2026. Vanaf dat moment zullen de nieuwe tarieven van toepassing zijn.

Strategie en beleid

De legesverordening zorgt ervoor dat bepaalde kosten rechtstreeks in rekening kunnen worden gebracht bij degenen die een dienst van HHNK vragen. Met de hogere kostendekkendheid van de tarieven wordt meer recht gedaan aan het adagium 'de kostenveroorzaker/vervuiler betaalt'. De legesverordening sluit aan bij de Keuzewijzer MJP 2022-2025 (21.0303177).

Eerdere besluiten

14/12/2022 (CHI) Legesverordening HHNK 2023 (22.0687204)

Kansen en risico's

Kansen

De nieuwe tarieventabel leidt tot meer kostentransparantie en eerlijkheid. De kosten worden meer neergelegd bij degene die ze veroorzaakt. Met deze aanpassing hebben we weer een actuele en toekomstbestendige legesverordening.

Risico's

Indien u instemt met dit voorstel:

Zullen na inwerkingtreding van de aangepaste verordening voor nieuwe aanvragen leges worden geheven op grond van de nieuwe tarieven. Door de hogere kostendekkendheid van de tarieven en de koppeling aan de tijd van behandeling van de aanvraag kan, afhankelijk van het soort werk(zaamheden), het te betalen legesbedrag flink stijgen. Dit zou mogelijk aandacht in de media tot gevolg kunnen hebben. Ook is het mogelijk dat vaker bezwaar zal worden gemaakt tegen de legeskosten.

Door de hogere tarieven zou het vaker voor kunnen komen dat bewust geen aanvraag voor een vergunning wordt ingediend (overtreding). Dit risico wordt genivelleerd door het inzetten van vrije veld surveillance. Dit is de controle op de aanwezigheid van activiteiten en eventuele overtredingen, waarbij de nadruk ligt op het opsporen van niet gemelde of niet vergunde activiteiten. Overtredingen worden hierdoor vroegtijdigesignaleerd waardoor er direct kan worden ingegrepen.

Indien u niet instemt met dit voorstel:

De huidige legesverordening blijft van kracht. Er zullen dan leges worden geheven op basis van de oude tarieven. Het gedeelte van de kosten dat niet door de leges wordt gedekt, wordt betaald vanuit de waterschapsbelasting. Het blijven hanteren van de lagere kostendekkendheid, zorgt ervoor dat het deel van de kosten dat vanuit de waterschapsbelasting wordt gedekt groot blijft. Hier is wellicht minder draagvlak voor.

Financiële consequenties

De verhoging van de legesstarieven kan de volgende financiële impact hebben:

1. De verhoging van de legesstarieven kan mogelijk leiden tot minder aanvragen omdat mensen geen aanvraag indienen om legeskosten te vermijden of door de beoogde werkzaamheden uit te stellen of te annuleren. De legesopbrengsten zouden daardoor minder kunnen stijgen dan vooraf aangenomen.
2. In het MJP 2026-2030 is geen rekening gehouden met de verhoging van de leges. Door hogere legesopbrengsten wordt het deel van de kosten dat door de waterschapsbelasting wordt gedekt lager.
3. Er zal in het eerste jaar worden bekeken wat de gevolgen zijn van de wijzigingen in de legesstarieven voor de legesopbrengsten. Daarna zullen de legesopbrengsten worden meegenomen in het MJP 2028-2032. De gevolgen voor 2026 worden opgenomen in de concernrapportages en indien nodig in de begrotingswijziging van december 2026.

Datum
27 januari 2026

De inkomsten uit legesopbrengsten zijn :

Jaar	Begroot (Bedragen in €)	Realisatie	Jaar	Begroot MJP 2026-2030
2020	550.000	402.000	2026	400.000
2021	550.000	349.000	2027	400.000
2022	320.000	321.000	2028	400.000
2023	320.000	364.000	2029	400.000
2024	320.000	392.000	2030	400.000
2025	330.000	304.000		

Categorie

Dit voorstel valt onder de categorieën 'Voortzetting/heroverweging van eerdere besluiten'. Het algemeen bestuur is sinds 2010 uitgegaan van een kostendekkendheid van de legestarieven van ongeveer 30%. Vanuit het bestuur is de wens gekomen om te streven naar een hogere kostendekkendheid. De reden hiervoor is om de kosten meer te verleggen naar degene ten behoeve van wie ze worden gemaakt.

Communicatieaspecten en participatie

De Legesverordening HHNK 2026 zal na vaststelling worden gepubliceerd in het digitale Waterschapsblad en op overheid.nl. De verordening wordt ook gepubliceerd op onze website. Het cluster communicatie wordt gevraagd mee te denken aan het proactief communiceren over de nieuwe legestarieven. Er zal informatie op onze website worden gezet en worden geanticipeerd op eventuele vragen van de media.

Overige consequenties

Geen

Bijlagen

1. Legesverordening HHNK 2026 (25.1189983)
2. Tabel met vergelijking oude en nieuwe legestarieven aanvragen vergunningen (25.1189985)

College van dijkgraaf en hoogheemraden,

de secretaris,

M.J. Kuipers

de voorzitter,

ir. R.P.G. Bosma